

PELAGIUS PP. I († 560/561)

EPISTOLA XV

- 1573 [...] Ex hac autem sancta, et beatissima, atque consubstantiali Trinitate, credo atque confiteor unam personam, id est, Filium Dei pro salute humani generis novissimis temporibus descendisse de coelo, nec patriam sedem, nec mundi gubernacula relinquentem; et sancto Spiritu superveniente in beata Virgine Maria, atque obumbrante ei virtute Altissimi, eundem Verbum ac Filium Dei in utero eiusdem sanctae Virginis Mariae clementer ingressum, et de carne eius sibi unisse carnem anima rationali et intellectuali animatam: nec ante creatam esse carnem, et postea supervenisse Filium Dei; sed, sicut scriptum est, *sapientia aedificante sibi domum*¹ mox carnem in utero Virginis, mox Verbi Dei carnem factam, exindeque sine ulla permutatione aut conversione Verbi carnisque naturae, Verbum ac Filium Dei factum hominem unum in utraque natura, divina scilicet et humana, Christum Iesum Deum verum, eundemque verum hominem processisse, id est natum esse, servata integritate maternel virginitatis: quia sic eum virgo permanens genuit, quemadmodum virgo concepit. Propter quod eandem beatam virginem Mariam Dei Genitricem verissime confitemur: peperit enim incarnatum Dei Verbum. Est ergo unus atque idem Iesus Christus verus Filius Dei, et idem ipse verus filius hominis perfectus in deitate, et idem ipse perfectus in humanitate; utpote totus in suis, et idem ipse totus in nostris; sic per secundam nativitatem sumens ex homine matre quod non erat, ut non desisteret esse quod per primam, qua ex Patre natus est, erat.

PL
69, 409

IUSTINIANUS Imperator (482 † 565)

LIBER ADVERSUS ORIGENEM (543)

- 1574 [...] Εἰ γὰρ καὶ τὴν ἀρχὴν ἢ ἀνθρωπίνη φύσις διὰ τὴν παρακοὴν ἐστερήθη τοῦ παραδείσου, ἀλλ' ὅμως ὡς εἴρηται, ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ, ἦν ἡγάπησεν ἡμᾶς, τὴν ἡμετέραν φύσιν ἐνώσας ἑαυτῷ
-
- 1574 [...] Quamvis enim a principio humana natura propter inobedientiam privata paradiso est: tamen, ut est dictum, *Unigenitus Dei Filius propter multam caritatem suam qua dilexit nos*,² naturam

PG
86, 957PG
86, 958¹ Prov. IX, 1.² Ephes. II, 4.

ἀδιασπάστως καθ' ὑπόστασιν, ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἁγίας ἐνδόξου θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, μείζονος ἡμᾶς ἡξίωσε χάριτος, τὴν ἐν οὐρανοῖς βασιλείαν ἡμῖν χαρισάμενος.

PG
86, 963

[...] Ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων Ὀριγένους βλασφημιῶν εἴρηται, ὅτι ἡ τοῦ Κυρίου ψυχὴ προϋπῆρχε, καὶ ταύτῃ ὁ Θεὸς λόγος ἦνωτο πρὸ τῆς ἐκ παρθένου σαρκώσεως· καὶ τὴν τοιαύτην ἀναιρῶν ληρωδίαν αὐτὸς ὁ ἐν ἁγίοις Ἀθανάσιος ἐν τῇ πρὸς Ἐπίκτητον ἐπιστολῇ, λέγει τάδε· « Εἰκότως καταγνώσκονται ἑαυτῶν πάντες οἱ νομίζοντες πρὸ τῆς Μαρίας εἶναι τὴν ἐξ αὐτῆς σάρκα, καὶ πρὸ ταύτης ἐσχηκέναι ψυχὴν ἀνθρωπίνην τὸν Θεὸν λόγον, καὶ ἐν αὐτῇ πρὸ τῆς ἐπιδημίας ἀεὶ γεγενῆσθαι ».

1575

CONFESSIO RECTAE FIDEI (551)

PG
86, 995

Ὁμολογοῦμεν δὲ αὐτὸν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ, Θεὸν λόγον, τὸν πρὸ αἰώνων καὶ ἀχρόνως ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν δι' ἡμᾶς, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ τῆς ἁγίας ἐνδόξου θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ γεννηθέντα ἐξ αὐτῆς, ὃς ἐστι κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τῆς ἁγίας τριάδος, ὁμοούσιος τῷ θεῷ καὶ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιος ἡμῖν ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, παθητὸς σαρκί, ἀπαθὴς ὁ αὐτὸς θεότητα.

1576

PG
86, 997

[...] Ἡ δὲ καθ' ὑπόστασιν ἔνωσις δηλοῖ, ὅτι ὁ Θεὸς λόγος, τουτέστιν ἡ

1577

nostram sibi uniens indivise secundum subsistentiam in utero sanctae gloriosae Dei genitricis semper virginis Mariae, maiori nos dignatus est gratia, donans nobis regnum coelorum.

PG
86, 964

[...] Quoniam autem Origenes ad caeteras blasphemias hoc adiunxit, Domini animam prius exstitisse, eique Deum Verbum esse unitum antequam e Virgine incarnaretur: hoc etiam deliramentum evertens ipse sanctus Athanasius in epistola ad Epictetum, sic dicit: « Merito sese damnabunt omnes qui existimant ante Mariam esse carnem, quae ex ea est; ac ante eam habuisse animam humanam Deum Verbum, ac in ea ante adventum semper fuisse ».

1575

PG
86, 996

Confitemur autem ipsum unigenitum Filium Dei, Deum Verbum, ante saecula et sine tempore ex Patre natum, non factum, in ultimis diebus propter nos et propter nostram salutem descendisse de coelis, et incarnatum esse ex Spiritu sancto, et sancta gloriosa Dei Genitrice semper virgine Maria, et natum ex ipsa, qui est Dominus Iesus Christus, unus de sancta Trinitate, consubstantialis Deo Patri secundum deitatem, et consubstantialis nobis idem ipse secundum humanitatem, passibilis carne, impassibilis idem ipse deitate.

1576

PG
86, 998

[...] Unitas autem secundum subsistentiam significat, quod

1577

μία υπόστασις ἐκ τῶν τριῶν τῆς θεότητος υποστάσεων, οὐ προϋποστάντι ἀνθρώπῳ ἠνώθη, ἀλλ' ἐν τῇ γαστρὶ τῆς ἁγίας παρθένου ἐδημιούργησεν ἑαυτῷ ἐξ αὐτῆς ἐν τῇ ἰδίᾳ υποστάσει σάρκα ἐψυχωμένην ψυχῇ καὶ νοερᾷ, ὅπερ ἐστὶ φύσις ἀνθρωπίνη· ταύτην δὲ τὴν καθ' ὑπόστασιν τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς τὴν σάρκα ἐνωσιν διδάσκων ἡμᾶς καὶ ὁ θεὸς ἀπόστολος, λέγει· «Ὁς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἄρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβὼν».

1578

[...] Ὅθεν καὶ δύο γεννήσεις τοῦ αὐτοῦ μονογενοῦς Θεοῦ λόγου ὁμολογοῦμεν· τὴν μὲν πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς ἀσωμάτως, τὴν δὲ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἁγίας ἐνδόξου θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας σαρκωθέντος, καὶ ἐνανθρωπήσαντος. Ὁ γὰρ ἐκ πατρὸς ἐκλάμψας ὑπὲρ ἔννοιαν, ἐκ μητρὸς ἀνέτειλεν ὑπὲρ λόγον. Καὶ ὧν Θεὸς ἀληθὴς ἄνθρωπος γέγονεν ἀληθῶς. Διὰ τοῦτο κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν θεοτόκον τὴν ἁγίαν, ἐνδοξον, καὶ ἀειπαρθενον Μαρίαν ὁμολογοῦμεν. Οὐχ ὡς τοῦ Θεοῦ λόγου τὴν ἀρχὴν ἐξ αὐτῆς λαβόντος, ἀλλ' ὅτι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ὁ πρὸ τῶν αἰώνων μονογενὴς Θεὸς λόγος σαρκωθείς ἐξ αὐτῆς ἄτρεπτος ἐνηθρώπησε· καὶ ἀόρατος ὧν ἐν τοῖς ἑαυτοῦ, ὄρατος γέγονεν ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν· καὶ ἀπαθὴς ὧν Θεὸς οὐκ ἀπηξίωσε παθητὸς εἶναι ἄνθρωπος, * καὶ ὁ ἀθάνατος, νό-

PG
86, 997

*999

Deus Verbum, id est una subsistentia ex tribus deitatis subsistentiis, non ante plasmato homini unitus est, sed in utero sanctae Virginis creavit sibi ex ipsa in sua subsistentia carnem animatam anima rationali et intellectuali, quod est natura humana. Hanc autem secundum subsistentiam unitatem [unionem] Dei Verbi ad carnem docens nos et divinus Apostolus dicit: *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est aequalem sese esse Deo, sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens.*¹

1578

[...] Unde et duas nativitates eiusdem ipsius unigeniti Dei Verbi confitemur: ante saecula quidem ex Patre incorporaliter nati, in ultimis autem diebus eiusdem ipsius incarnati et nati [humanati Graec.] de sancta gloriosa Dei Genitrice et semper Virgine Maria. Qui enim de Patre splenduit supra intellectum, ex matre ortus est supra rationem [orationem]. Et cum Deus verus esset, factus est vere * homo. Ideo proprie et vere Dei Genitricem sanctam gloriosam et semper virginem Mariam confitemur: non quia Deus Verbum initium ex ipsa accepit, sed quod in ultimis diebus unigenitus Deus Verbum, qui ante saecula erat, incarnatus ex ipsa, immutabiliter homo factus est: et cum invisibilis in suis esset, visibilis factus est in nostris: et cum impassibilis Deus esset, non dedignatus est passibilis esse homo,

PG
86, 998

*1000

¹ Philip. II, 6, 7.

μοις ὑποκεῖσθαι θανάτου. Τοῦτον τὸν ἐν Βηθλεὲμ γεννηθέντα ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, ὁμοιωθέντα ἀνθρώποις, καὶ σταυρωθέντα ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ἐκήρυξαν οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι αὐτὸν εἶναι Θεόν, αὐτὸν ἄνθρωπον.

PG
86, 1013

II. Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ τὸν πρὸ αἰώνων, καὶ ἀχρόνως ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα Θεὸν λόγον ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν [κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ L.] σαρκωθέντα ἐκ τῆς ἀγίας [ἐνδόξου L.] θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ ἄνθρωπον γενόμενον γεννηθέντα ἐξ αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο τοῦ αὐτοῦ Θεοῦ λόγου εἶναι τὰς δύο γεννήσεις, τὴν τε πρὸ αἰώνων ἀσωμάτως, καὶ τὴν ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν κατὰ σάρκα, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

1579

EPISTOLA AD SANCTAM SYNODUM (die 5 maii 553)

PG
86, 1037

[...] Γράφει πρὸς τὸν βασιλέα Κύριλλος τοιαῦτα· «Ἐπειδήπερ ἐπυθόμην, ὡ εὐσεβέστατε βασιλεῦ, τῶν φιλολογεῖν εἰωθότων τινὰς ἀγρίων σφηκῶν δίκην περιβομβεῖν, καὶ μοχθηροὺς ἐρεύγεσθαι κατ' ἐμοῦ λόγους, ὡς ἐξ οὐρανοῦ κατακομισθέν, καὶ οὐκ ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου λέγοντος τὸ θεῖον σῶμα Χριστοῦ, καὶ μὲν τοι καὶ δύο υἱοὺς κατὰ Νεστόριον ὁμολογεῖν ἡμᾶς καταφλυάρησαν, δεῖν ῥήθημεν ὀλίγα περὶ τούτου πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν οὕτως· Ὡ ἀνόητοι καὶ μόνον εἰδότες συκοφαντεῖν, πῶς εἰς τοῦτο παρήχθητε γνώμης, καὶ τосαύτην νενοσήκατε μανίαν; ἔδει σαφῶς ἐννοεῖν, ὅτι σχεδὸν ἅπας ἡμῖν

1580

et immortalis, mortis legibus subiacere. Istum, qui in Bethlehem de semine David natus est secundum carnem et similis factus hominibus, et crucifixus est pro hominibus sub Pontio Pilato, praedica-verunt sancti apostoli ipsum esse Deum, ipsum hominem.

PG
86, 1014

II. Si quis non confitetur eum, qui ante saecula et sine tempore ex Patre natus est, Deum Verbum in ultimis diebus descendisse de coelis, et incarnatum esse de sancta gloriosa Dei Genitricis et semper virgine Maria, et hominem factum, natum esse ex ipsa, et propter hoc eiusdem Dei Verbi duas esse natiuitates, [*Suppl.* aeternam scilicet et] eam quae est in ultimis diebus secundum carnem, talis anathema sit.

1579

PG
86, 1038

[...] Ad imperatorem Cyrillus in hanc sententiam scripsit: « Postquam mihi, piissime imperator, renuntiatum est, quosdam garrulos instar vesparum ferarum sussurris suis aures tuas personare, et maledicta in me eructare, nugantes me asserere Christi divinum corpus coelo delatum, et non de sancta Virgine assumptum; itemque duos filios de sententia Nestorii confiteri: existimavi debere me adversus ipsos pauca in hanc sententiam dicere: O fatui, et nullius rei nisi calumniandi gnari, quomodo in hanc devenistis sententiam, tantumque insaniae concepistis? Omnino enim oportebat hoc vos

1580

ὁ ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀγῶν συνεκεκρότητο διαβεδαιουμένοις, ὅτι θεοτόκος ἐστὶν ἡ ἀγία Μαρία. Ἄλλ' ἐπέειπερ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ οὐκ ἐξ αὐτῆς γεγεννησθαι τὸ θεῖον σῶμα τοῦ Χριστοῦ λέγομεν, ὡς φασι, πῶς ἂν νοοῖτο θεοτόκος; τίνα γὰρ ὄλως τέτοκεν, εἰ μὴ ἐστὶν ἀληθὲς ὅτι γεγέννηκε κατὰ σάρκα τὸν Ἐμμανουήλ; γελάσθωσαν τοίνυν οἱ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα κατ' ἐμοῦ πεφυλαρηκότες. Οὐ γὰρ ψεύδεται λέγων ὁ μακάριος Ἡσαΐας· — « Ἴδου ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὁ ἐστὶ, μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός ». — Ἀληθεύει δὲ πάντως καὶ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ πρὸς τὴν παρθένον εἰπών· — « Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ, εὖρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ· καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξεις υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν ». — Ὅταν δὲ λέγομεν, ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, οὐχ ὡς ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ κατενεχθείσης τῆς ἀγίας αὐτοῦ σαρκὸς ταῦτά φαμεν, ἀλλ' ὡς ἐπόμενοι τῷ ἱερῷ Παύλῳ φάσκοντι· — « Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεῦτερος ὁ κύριος ἐξ οὐρανοῦ ». — Μεμνήμεθα δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ κυρίου λέγοντος· — « Οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ». — Καίτοι γεγέννηται κατὰ σάρκα, ὡς εἴρηται, ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου, ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ

perspicue sentire, totam fere nostram de fide disputationem inde ortam, quod nos sanctam Mariam Deiparam esse contendimus. Atqui si, ut illi dicunt, nos corpus Christi divinum coelitus venisse, non ex ipsa natum dicimus, quomodo Deipara dici poterit? Quem enim peperit, si hoc verum non est, quod secundum carnem pepererit Emmanuelem? Rideantur ergo qui haec et talia de me blaterant. Non enim mentitur sanctus Isaias cum ita vaticinatur: *Ecce virgo in utero habebit, et pariet filium, et vocabunt eum Emmanuel, quod est, nobiscum Deus.*¹ Et haud dubie verum dixit Gabriel archangelus ita Mariam alloquens: *Ne timeas, Maria, invenisti enim gratiam apud Deum. Ecce concipies in utero, et paries filium, et vocabis nomen eius Iesum: ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum.*² Cum autem Dominum nostrum Iesum Christum dicimus desuper de coelo venisse, non eo sensu dicimus, quasi putemus eum sanctam suam carnem de coelo detulisse; sed sequimur sanctum Paulum, qui ita ait: *Primus homo de terra terrenus; secundus, Dominus e coelo.*³ Imitamur etiam et ipsum Dominum dicentem: *Nemo ascendit in coelum, nisi qui descendit de coelo, Filius hominis.*⁴ At vero quod ad car-

¹ Isa. VII, 14.

² Lc. I, 30, 31; Matth. I, 21.

³ I Cor. XV, 47.

⁴ Io. III, 13.

καταφοιτήσας Θεὸς λόγος κεκένωκεν ἑαυτὸν, μορφὴν δούλου λαβὼν, καὶ κεχηρημάτικεν ἀνθρώπου υἱὸς μετὰ τοῦ μείναι ὁ ἦν, τουτέστι Θεός· ἄτρεπτος γὰρ καὶ ἀναλλοίωτος κατὰ φύσιν ἐστίν· ὡς εἷς ἤδη νοούμενος μετὰ τῆς ἰδίας σαρκός, ἐξ οὐρανοῦ λέγεται κατελθεῖν, ὠνόμασται δὲ καὶ ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ, τέλειος ὢν ἐν θεότητι, καὶ τέλειος ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι, καὶ ὡς ἐν ἐνὶ προσώπῳ νοούμενος. Εἷς γὰρ κύριος Ἰησοῦς Χριστός, καὶ ἡ τῶν φύσεων διαφορὰ μὴ ἀγνοῆται, ἐξ ὧν τὴν ἀπόρρητον ἔνωσιν φάμεν πεπραῆχθαι. Τοιγαροῦν ὁμολογοῦμεν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ λόγον, Θεὸν τέλειον, καὶ ἄνθρωπον τέλειον, ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, πρὸ αἰῶνων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου

*1039

κατὰ * τὴν ἀνθρωπότητα· ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Δύο γὰρ φύσεων ἔνωσις γέγονεν· ὅθεν ἓνα Χριστόν, ἓνα υἱόν, ἓνα κύριον ὁμολογοῦμεν. Καὶ τὴν ἁγίαν παρθένον ἀληθῶς θεοτόκον, διὰ τὸ τὸν Θεὸν λόγον σαρκωθῆναι, καὶ ἐνανθρωπήσαι, καὶ ἐξ αὐτῆς συλλήψεως ἐνώσαι αὐτῷ τὸν ἐξ αὐτῆς ληφθέντα ναόν.

PG
86, 1041

[...] Πρὸς τούτοις ἀναθεματίζομεν καὶ τὴν ἀσεβῆ ἐπιστολὴν τὴν λεγο-

1581

nem attinet, natus est, sicut diximus, ex beata Virgine. Sed quoniam Verbum Dei de coelo descendens, *seipsum carnavit, formam servi assumendo*, filiusque hominis exstitit, cum tamen idem permaneret qui antea fuerat, scilicet Deus (est enim immutabilis, et nulli alterationi obnoxiae naturae), cum iam unus intelligatur esse cum propria carne, dicitur de coelo venisse. Et nominatur etiam homo de coelo, cum sit perfectus in deitate, idemque perfectus in humanitate: intelligiturque una esse persona. Unus enim est Dominus Iesus Christus, tametsi naturarum discrimen non ignoretur, ex quibus ineffabilem illam dicimus factam * unionem. Fatemur itaque Verbum, unigenitum Dei Filium, Deum esse perfectum, et perfectum hominem corpore et anima ratione praedita constantem; quod ad deitatem attinet, ex Patre natum ante saecula, eundem autem ultimis temporibus propter nos et propter nostram salutem ex Maria Virgine secundum humanitatem: consubstantiali Patri secundum divinitatem, et consubstantiali nobis secundum humanitatem. Duarum enim naturarum facta est unio. Inde est, quod unum Christum, unum Filium, unum Dominum confitemur, atque etiam sanctam Virginem vere fuisse Deiparam, ideo quod Deus Verbum carnem induit et homo factus est, atque in ipsa conceptione sibi univit templum, quod ex ipsa assumebat.

PG
86, 1042

[...] Praeterea damnamus etiam epistolam quam Ibas fertur

1581

μὲνην παρὰ Ἰῶα γεγράφθαι πρὸς Μάρην τὸν Πέρσην, τὴν ἀρνούμενην τὸν Θεὸν λόγον ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου τῆς θεοτόκου Μαρίας σαρκωθέντα ἄνθρωπον γεγενῆσθαι, καὶ τὸν θεσπέσιον Κύριλλον ὡς αἰρετικὸν διαβάλλουσαν, καὶ μεμφομένην μὲν τὴν ἐν Ἐφέσῳ πρώτην ἁγίαν σύνοδον.

EPISTOLA ADVERSUS THEODORUM MOPSUESTENUM (ca 555)

1582

Καὶ ἐκ τούτου δὲ φανερός ἐστίν ὁ τὴν μνημονευθεῖσαν ἀσεβῆ γράψας ἐπιστολὴν δύο πρόσωπα εἰσάγων, ὅτι εἶπεν· « Πῶς δυνατόν ληφθῆναι τὸν ἐν ἀρχῇ λόγον ἐπὶ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐκ Μαρίας γεννηθέντος; » Δι' ὧν ῥημάτων δείκνυται φανερώς, ὅτι οὐ τὸν Θεὸν λόγον σαρκωθῆναι, καὶ τεχθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας λέγει, ἀλλὰ ψιλὸν ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν ὃν ναὸν ἀποκαλεῖ. Ὅτι δὲ καὶ ταύτην τὴν ἀσέβειαν ἐκ τῆς Θεοδώρου διδασκαλίας ἔλαθεν ὁ τὴν μισαρὰν ἐκείνην γράψας ἐπιστολὴν, δῆλον ἐξ ὧν ἐν τῷ τρίτῳ λόγῳ κατὰ Ἀπολλιναρίου τοῦ αἰρετικοῦ ὁ αὐτὸς ἀσεβῆς Θεόδωρος ἔγραψε λέγων οὕτως· « Ἄλλ' ὅγε Θεὸς καὶ ἐκ Θεοῦ καὶ ὁμοούσιος τῷ πατρί, τῷ μὲν ἐκ τῆς παρθένου γεννηθέντι, ᾧ θαυμάσιε, καὶ ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος κατὰ τὰς θείας διαπλασθέντι γραφάς, καὶ τὴν γε σύστασιν ἐπὶ τῆς γυναικείας δεξαμένῳ γαστρὸς, ἐνῆν, ὡς εἰκόσ, ἐπειδὴ ἅμα τῷ διαπλασθῆναι, καὶ τὸ εἶναι Θεοῦ ναὸν εἰλήφει· οὐ μὴν τὸν Θεὸν γεγενῆσθαι ἡγγετέον ἡμῖν ἐκ τῆς παρθένου, εἰ μὴ ἄρα ταυτὸν ἡγγετέον ἡμῖν τό τε γεννηθὲν καὶ τὸ ἐν τῷ

PG
86, 1057

scripsisse ad Marim Persam, quae negat Verbum Dei ex sancta Virgine Deipara Maria incarnatum hominem esse factum, et divum Cyrillum pro haeretico traducit; ac primam quidem Ephesinam sacram synodum reprehendit.

1582

[...] Ex hoc porro perspicuum est, memoratae epistolae scriptorem duplicem personam inducere, quod dixerit: « Quomodo fieri potest ut Verbum ab initio de templo acceperit, quod ex Maria genitum est? ». Quibus verbis exprimit evidenter se minime confiteri Verbum Deum incarnatum esse, ac de sancta Virgine natum, sed purum hominem Christum quem templi vocabulo designat. Constat pariter dilucide, hanc quoque impietatem ab improbo epistolae scriptore haustam esse ex Theodori doctrina, si cum iis quae Theodorus ipse in tertio adversus haeticum Apollinarium libro scribit, conferatur. « At enim, inquit, Deus, et ex Deo, consubstantialis Patri, et is idem [*Graec. illi*] qui ex Virgine natus erat, o mirande, et qui per Spiritum sanctum, secundum divinas Scripturas plasmatus est et in muliebri ventre accepit confictionem, inerat forsitan, quia mox, ut plasmatus est, et ut templum Dei esset accepit: non tamen existimandum est Deum ex Virgine natum esse, nisi forte idem existi-

PG
86, 1058

γεννηθέντι τὸν ναόν, καὶ τὸν ἐν τῷ ναῷ Θεὸν λόγον· οὐ μὴν οὐδὲ κατὰ τὴν σὴν φωνὴν ἀποφαντέον πάντῃ τὸν ἐκ τῆς παρθένου γεννηθέντα Θεὸν εἶναι ἐκ Θεοῦ ὁμοούσιον τῷ πατρὶ. Εἰ γὰρ οὐκ ἀνθρωπός ἐστιν, ὡς φῆς, ἀναληφθεὶς ὁ γεννηθεὶς ἐκ τῆς παρθένου, Θεὸς δὲ σαρκωθείς, πῶς ὁ γεννηθεὶς Θεὸς ἐκ Θεοῦ, καὶ ὁμοούσιος λέγοιτο ἂν τῷ πατρὶ, τῆς σαρκὸς οὐ δυναμένης ταύτην προσίεσθαι τὴν φωνήν; Ἔστιν μὲν γὰρ ἀνόητον τὸ τὸν Θεὸν ἐκ τῆς παρθένου γεγενῆσθαι λέγειν. Τοῦτο γὰρ οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, ἢ ἐκ σπέρματος αὐτὸν λέγειν Δαβὶδ ἐκ τῆς οὐσίας τῆς παρθένου τετεγμένον, καὶ ἐν αὐτῇ διαπεπλασμένον· ἐπέειγε τὸ ἐκ σπέρματος Δαβὶδ καὶ ἐκ τῆς οὐσίας τῆς παρθένου συστάν ἐν τῇ μητρῷα γαστρὶ, καὶ τῇ τοῦ ἁγίου πνεύματος διαπλασθὲν δυνάμει γεγενῆσθαι φάμεν ἐκ τῆς παρθένου ».

Οὕτω τοίνυν βλασφημοῦντος Θεοδώρου, καὶ πολλάκις διαβεβαιουμένου μὴ δυνατὸν εἶναι τὸν Θεὸν καὶ ἐκ Θεοῦ καὶ ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, σαρκωθῆναι καὶ τεχθῆναι ἐκ τῆς παρθένου, ἐπειδὴ οὐδὲ ἡ σὰρξ ὁμοούσιός ἐστι τῷ πατρὶ, πῶς οὐκ ἐρυθριῶσιν οἱ τὸν τοιοῦτον αἰρετικὸν ἐκδικοῦντες; ὅς τις τοῦτο μὲν ταῖς θείαις γραφαῖς, τοῦτο δὲ καὶ τοῖς ἁγίοις πατράσιν ἐναντία μυσαρῶς ἐξέθετο, ὅποτε δῆλον πᾶσι καθέστηκεν ὡς ἀπαρχῆς ἐξ οὐπερ ὁ Θεὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐθεμελίωσεν ἐν τῇ ὀρθῇ ὁμολογίᾳ· πάντες οἱ τοῦ Θεοῦ ἱερεῖς ἐκήρυξαν τὸν Θεὸν λόγον τὸν ἐκ Θεοῦ σαρκωθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας καὶ ἐνδόξου παρ-

mandum nobis est, et quod natum est, et quod est in nato templum, et qui in templo est Deus Verbum: non tamen, nec secundum tuam vocem pronuntiandum est omnino, ex Virgine Deum natum esse, et ex Deo consubstantialem Patri. Nam si non homo est, sicut dicis, assumptus, qui natus est ex Virgine, Deus vero incarnatus, quomodo qui natus est Deus ex Deo, et consubstantialis dicitur Patri, carne non potente hanc vocem suscipere? Nam est quidem dementia dicere Deum ex Virgine natum esse. Hoc enim nihil aliud est quam ex semine eum dicere David, et de substantia Virginis genitum, et in ipsa plasmatum, quia quod ex semine David, et de substantia Virginis est in materno ventre constitit et sancti Spiritus plasmatum virtute, natum fuisse dicimus ex Virgine ».

Sic itaque blasphemante Theodoro, atque saepe saepius argumentis decertante minime fieri posse Deum de Deo, Patrique consubstantialem incarnari, et ex Virgine nasci, cum caro Patri consubstantialis esse non possit, quomodo pudore maximo eius haeretici patroni non afficiuntur, qui hoc sacris Litteris contrarium, id cum sanctorum Patrum traditione pugnans invexerit, in quibus scilicet certissimum est unicuique, Deum ab initio Ecclesiam suam in recta confessione constituisse? Universi enim Dei sacerdotes prae-dicarunt Deum Verbum, Deum de Deo, ex sancta atque gloriosa

θένου Μαρίας σαρκὶ ἐψυχωμένη ψυχῇ λογικῇ καὶ νοεῖᾶ, καὶ ἐνανθρωπήσαι καὶ ἐξ αὐτῆς τεχθῆναι· καὶ οὕτω διδάσκοντες, οὐδὲ τροπὴν τῆς θεότητος εἰς σάρκα εἰσήγαγον, οὐδὲ διὰ τὴν σάρκα ὁμοούσιον αὐτὸν εἶναι τῷ πατρὶ ἀπηγόνησαντο, καθὼς Θεόδωρος ληρεῖ· ἀλλ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, κατὰ μὲν τὴν θεότητα ὁμοούσιον εἶναι τῷ πατρὶ, κατὰ δὲ τὴν ἀνθρωπότητα τὸν αὐτὸν ὁμοούσιον ἡμῖν εἶναι ἐδίδαξαν.

* Πάλιν δὲ ἐν τῷ προλεχθέντι λόγῳ ὁ δυσσεβῆς Θεόδωρος βλασφημιῶν *1059 καὶ ταῦτα λέγει· « Ἄλλ' οὐχ ἡ θεία φύσις ἐκ παρθένου γεγέννηται· γεγέννηται δὲ ἐκ τῆς παρθένου ὁ ἐκ τῆς οὐσίας τῆς παρθένου συστάς· οὐχ ὁ Θεὸς λόγος ἐκ τῆς Μαρίας γεγέννηται· γεγέννηται δὲ ἐκ Μαρίας ὁ ἐκ σπέρματος Δαβίδ. Οὐχ ὁ Θεὸς λόγος ἐκ γυναικὸς γεγέννηται· γεγέννηται δὲ ἐκ γυναικὸς ὁ τῇ τοῦ ἁγίου πνεύματος δυνάμει διαπλασθεὶς ἐν αὐτῇ· οὐκ ἐκ μήτρας τέκεται ὁ ὁμοούσιος τῷ πατρὶ, ἀμήτωρ γὰρ οὗτος κατὰ τὴν τοῦ μακαρίου Παύλου φωνήν, ἀλλὰ ὁ ἐν ὑστέροις καιροῖς ἐν τῇ μητρὶ γαστρὶ τῇ τοῦ ἁγίου πνεύματος δυνάμει διαπλασθεὶς, ἅτε καὶ ἀπάτωρ διὰ τοῦτο λεγόμενος ». Καὶ ταῦτα μὲν ὁ ἀσεβῆς Θεόδωρος παραλογιζόμενος τὴν περὶ τούτου διδασκαλίαν τοῦ ἀποστόλου λέγοντος ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ περὶ τοῦ κυρίου οὕτως· « Πρῶτον μὲν ἐρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὃ ἐστὶ βασιλεὺς εἰρήνης, ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεα-

Maria Virgine natum et incarnatum esse, carnemque anima rationali et intellectuali vivificatam assumpsisse, et hominem factum esse, atque de ipsa Virgine natum: idque docentes neque conversionem divinitatis in humanitatem invexerunt, neque ipsum secundum carnem Patri consubstantialem esse commenti sunt, prout Theodorus ineptit; sed unicum et eundem Dominum et * Deum nostrum Iesum Christum, secundum divinitatem Patri consubstantialem esse, nobis autem secundum humanitatem esse consubstantialem docuerunt.

Rursus autem impius Theodorus in praefato sermone haec quoque blasphemat: « Non autem divina natura ex Virgine nata est, sed natus est ex Virgine, qui ex substantia Virginis constat: non Deus Verbum ex Maria natus est; natus est autem ex Maria qui ex semine est David. Non Deus Verbum ex muliere natus est, sed natus est ex muliere, qui ex virtute Spiritus sancti plasmatus est in ea: non ex matre natus est consubstantialis Patri, sine matre enim est, secundum beati Pauli vocem, sed qui in posterioribus temporibus in materno ventre sancti Spiritus virtute plasmatus est, sine Patre propterea dictus ». Haec impius Theodorus pervertens doctrinam Apostoli in Epistola ad Hebraeos de Christo Domino dicentis: *Primo quidem interpretatus est Rex iustitiae; deinde vero etiam rex Salem,*

λόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων ». Τοῦ γὰρ ἀποστόλου περὶ ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ εἰπόντος « ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων », ὁ δυσσεβὴς Θεόδωρος ἄλλον λέγει ἀπάτορα, καὶ ἄλλον ἀμήτορα· ἀλλὰ διελέγξομεν τὴν τῶν οὕτω φρονούντων ἀσέβειαν, καὶ ἐκ τῆς τῶν ἁγίων πατέρων διδασκαλίας. Λέγει γὰρ ὁ ἐν ἁγίοις Γρηγόριος ὁ Ναζιανζοῦ ἐπίσκοπος ἐν τῷ περὶ τῶν θεοφανίων λόγῳ οὕτως· « Τίς οὐ προσκυνεῖ τὸν ἀπαρχῆς; τίς οὐ δοξάζει τὸν τελευταῖον; πάλιν τὸ σκότος λύεται, πάλιν τὸ φῶς ὑφίσταται, πάλιν Αἴγυπτος σκότῳ κολάζεται, πάλιν Ἰσραὴλ στύλῳ φωτίζεται. Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει τῆς ἀγνοίας, ἰδέτω φῶς μέγα τῆς ἐπιγνώσεως. Τὰ ἀρχαῖα παρῆλθε, καὶ γέγονε τὰ πάντα καινά, τὸ γράμμα ὑποχωρεῖ, τὸ πνεῦμα παρῆρσιάζεται· αἱ σκιαὶ παρατρέχουσιν, ἡ ἀλήθεια ἐπισηρῆται· ὁ Μελχισεδὲκ συναίγεται· ὁ ἀμήτωρ, ἀπάτωρ γίνεται, ἀμήτωρ τὸ πρότερον, ἀπάτωρ τὸ δεύτερον. Νόμοι φύσεως καταλύονται, πληρωθῆναι δεῖ τὸν ἄνω κόσμον· Χριστὸς κελεύει, μὴ ἀντιτείνωμεν ». Πρὸς τούτοις δὲ καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Πρόκλος ὁ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῷ λόγῳ τῷ εἰς τὴν Θεοτόκον οὕτω λέγει· « Ὁ ὢν κατὰ φύσιν ἀπαθής, γέγονε δι' οἰκτον πολυπαθής· οὐκ ἐκ προκοπῆς γέγονε Θεός, ὁ

*quod est Rex pacis, sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum habens, neque vivendi finem.*¹ Cum enim Apostolus de uno eodemque dicat, *sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum habens, neque vivendi finem*, impius ipse Theodorus alterum sine patre ab altero sine matre discernit. Caeterum ex sanctorum quoque Patrum doctrina eiusmodi desipientium impietas demonstratur. Sanctus enim Gregorius, Nazianzi episcopus, in eo sermone qui de sanctis Theophaniis, sive de Christi Nativitate inscribitur, haec habet: « Quis eum, qui a principio est, non adoret? Quis novissimum non laudet ac celebret? Solvuntur iterum tenebrae, rursus creatur lux; iterum tenebris vexatur Aegyptus, rursus Israël per columnam illuminatur. Populus qui in tenebris sedet, magnam cognitionis lucem inspiciat, vetera praeterierunt, ecce facta sunt omnia nova: littera cedit, spiritus superat, umbrae praetereunt, veritas ingreditur, Melchisedech colligitur, qui sine matre erat, sine patre fit, prius quidem sine matre, post autem sine patre. Naturae leges obvertuntur, supremum mundum, impleri oportet; Christus iubet ne obsistamus ». Horum similia habet S. Proclus, Constantinopolitanus episcopus, in sermone suo de S. Deipara. « Qui natura, inquit, impassibilis est, factus est per calamitates [*Graec.* per misericordiam] multis subiectus passionibus: non ex progressu factus

¹ Hebr. VII, 2, 3.

Χριστός, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ δι' οἶκτον γέγονεν ἄνθρωπος ὁ Θεός, ᾧ πιστεύομεν· οὐκ ἄνθρωπον ἀποθεωθέντα κηρύττομεν, ἀλλὰ Θεὸν σαρκωθέντα ὁμολογοῦμεν. Τὴν οἰκείαν δούλην ἐπεγράψατο μητέρα ὁ κατ' οὐσίαν ἀμήτωρ, καὶ κατ' οἰκονομίαν ἀπάτωρ· ἐπεὶ πῶς ὁ αὐτὸς κατὰ Παῦλον ἀμήτωρ καὶ ἀπάτωρ; Εἰ ψιλὸς ἄνθρωπος, οὐκ ἀμήτωρ, ἔχει γὰρ μητέρα· νῦν δὲ ὁ αὐτὸς ἀμήτωρ ὡς πλάστης, ἀπάτωρ ὡς πλάσμα». Καὶ ὁ ἐν ἀγίοις δὲ Αὐγουστίνος ἐν τῷ περὶ τῆς ἐκθέσεως τοῦ συμβόλου λόγῳ οὕτως λέγει· « Πιστεύομεν εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν γεννηθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ τῆς παρθένου Μαρίας. Διατί ταύτην τὴν γέννησιν, ᾧ ἄπιστε, ἐκπλήττεις; μὴ πίστευε εἰ μόνον ἄνθρωπος ἦν ὁ γεννηθείς· εἰ δὲ Θεὸς ἄνθρωπος ἦν, ἐξῆς [F ἐξ ἧς] ἠθέλησεν ἐγεννήθη, ἐπειδὴ ὡς ἠθέλησεν ἐγεννήθη· ἐκεῖνο θαύμασον μᾶλλον, ὅτι ὁ λόγος ἔλαβεν σάρκα, καὶ οὐκ ἐτρέπη εἰς σάρκα· ὅτι μένων Θεὸς γέγονεν ἄνθρωπος· πλὴν τί θαυμάζεις ὅτι ἡ γεννήσασα, τὸν ἴδιον ἐγέννησε κτίστην, ὅτι τὸ ποίημα * τὸν ποιητὴν ἐγέννησεν, οὕτως ἠβουλήθη ὁ ὕψιστος γεννηθῆναι ταπεινός, ἵνα ἐν αὐτῇ τῇ ταπεινώσει ἐπιδειξῆται τὴν μεγαλειότητα ».

*1061

Καὶ ταῦτα μὲν οἱ ἅγιοι πατέρες. Ὅτι δὲ καὶ αἱ θεῖαι γραφαί, αἷς ἠκολούθησαν οἱ ἅγιοι πατέρες, αὐτὸν τὸν θεὸν λόγον σαρκωθῆναι καὶ τεχθῆναι

est Deus Christus, absit! sed per misericordiam Deus factus est homo, in quem credimus; non hominem deificatum praedicamus, sed Deum incarnatum confitemur: ancillam suam sibi matrem delegit, qui natura sine matre est, et dispensatione sine patre. Quomodo enim ipse, iuxta Pauli sententiam sine patre et sine matre est? Si purus homo, non sine matre; matrem enim habet: sin autem nudus Deus, non sine patre, Patrem quippe habet: est itaque idem ipse matris expers, ut creator; carens autem patre, ut creatura ». Sanctus etiam Augustinus in sermone de expositione Symboli haec habet: « Credimus in Filium eius Iesum Christum natum de Spiritu sancto, et ex Maria Virgine. Cur, infidelis, hanc nativitatem perturbas? Ne credas vel solum * hominem esse qui natus est, vel si Deus homo erat deinceps nasci voluisse: nam quemadmodum ipse voluit, sic natus est. Illud potius mirare, quod Verbum caro factum est, et non est conversum in carnem, quodque manens Deus, factus est homo. Sed quid mirare, eam quae genuit proprium genuisse factorem, creaturamque suum creatorem protulisse? Sic voluit Altissimus humilis nasci, ut suam in ipsa humilitate magnificentiam ostenderet ».

*1062

Et haec quidem a SS. Patribus disputantur. Sed haud perspicuum est minus divinas Litteras, quas secuti sunt sancti Ecclesiae Patres idipsum docere, nimirum Deum Verbum incarnatum, et ex

ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου Μαρίας, καὶ ἐνανθρωπῆσαι διδάσκουσι δῆλον ὑπάρχει. Λέγει γὰρ πρῶτον ὁ προφήτης Ἑσαΐας: «Ἴδου ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ», ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός.

- PG
86, 1079 [...] Ἡ ἐπιστολή, καὶ Θεόδωρος οὐχ ὁμολογοῦσι τὸν Θεὸν λόγον σαρκωθῆναι ἐκ τῆς ἀγίας ἐνδόξου Θεοτόκου, καὶ αἰεὶ παρθένου Μαρίας, καὶ τε-
*1081 χθῆναι ἐξ αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἀρνοῦνται Θεοτόκον * εἶναι τὴν ἀγίαν παρθένον Μαρίαν· οἱ δὲ ἄγιοι πατέρες οἱ ἐν Χαλκηδόνι συνελθόντες συνοδικῶς, Θεοτόκον εἶναι τὴν ἀγίαν παρθένον Μαρίαν ὡμολόγησαν. 1583
- PG
86, 1087 Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βουλόμεθα, ὅτι καὶ Θεοδώριτος, ἐπειδὴ κατὰ τῶν 1584
δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἐν ἀγίοις Κυρίλλου ἔγραψε, Νεστόριον, καὶ τὴν αὐτοῦ κακοδοξίαν ἐκδικῶν, μετὰ τὸν ὄρον τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἀγίας συνόδου συνωθήθη, πρῶτον μὲν ἀναθεματίσαι Νεστόριον καὶ τὴν ἀσέβειαν τὴν αὐτοῦ, καὶ ὁμολογῆσαι θεοτόκον τὴν ἀγίαν ἔδοξον ἀειπάρθενον Μαρίαν, καὶ οὕτως ἐδέχθη.

TRACTATUS CONTRA MONOPHYSITAS (542/543)

- PG
86, 1137 Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἡμεῖς πρὸς τοὺς αἵρετικούς ἀθετοῦντας τὴν τῶν Πατέρων 1585
διδασκαλίαν· ἡ δὲ ἀγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία τὰς μέντοι αὐτάς τῶν αἵρετικῶν ματαιολογίας ἀποστρεφομένη, φυλάττουσα δὲ τὴν τοῦ Κυρίου καὶ

sancta Maria Virgine natum, et hominem factum esse. Ac primo Isaias propheta: *Ecce, inquit, Virgo concipiet, et pariet filium, et vocabitur nomen eius Emmanuel, quod est interpretatum, Nobiscum Deus.*¹

- PG
86, 1080 [...] Epistola atque Theodorus Dei Verbum ex sancta atque 1583
*1082 gloriosa Deipara, ac semper virgine Maria carnem * assumpsisse, ac ex ipsa natum esse non confitentur, quare etiam sanctissimam Virginem Mariam inficiantur Deiparam esse: sancti vero Patres, in Chalcedonensi concilio congregati, sanctissimam Mariam Deiparam confessi sunt.
- PG
86, 1088 Volumus autem vobis simul constare, Theodoritum quoque, 1584
postquam adversus duodecim sancti Cyrilli capita calamum perstrinxisset, Nestorium eiusque pravitatem defendentem, post sanctae synodi definitionem id habuisse in mandatis, primo quidem ut anathematizaret Nestorium, sanctamque et gloriosam semper virginem Mariam Deiparam confiteretur, et idipsum executus est.
- PG
86, 1138 Haec sunt ergo quae nos adversus haereticos doctrinam Patrum 1585
evertentes afferimus. Sancta vero Dei Ecclesia eosdem haereticorum ineptias aversans, servans autem Domini, sanctorum Aposto-

¹ Isa. VII, 14.

τῶν ἁγίων ἀποστόλων τε καὶ Πατέρων παράδοσιν, ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν κη-
 ρύττει μονογενῆ Θεὸν Λόγον Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀμφοτέραις ταῖς
 οὐσίαις, τῇ τε Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ τῇ τῆς Παρθένου μητρὸς γνωριζόμενον·
 καὶ οἱ τοῦτο μὴ ὁμολογοῦντες, ἢ τὴν ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς γέννησιν ἀπαρ-
 νοῦνται τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 ἢ τὴν ἐκ τῆς ἁγίας ἐνδόξου Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας· οὐ γὰρ τὴν
 οὐσίαν οὐκ ἔχει ὁ Χριστός· ἀπέστη κατ' αὐτοὺς καὶ τοῦ εἶναι Υἱός· εἰ δὲ
 συναυλούμενοι ἐκ τῆς θείας Γραφῆς καὶ τῆς τῶν Πατέρων διδασκαλίας,
 ὁμολογοῦσι μεθ' ἡμῶν Υἱὸν εἶναι τὸν Χριστὸν κατὰ ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ
 Πατρὸς, καὶ τὸν αὐτὸν κατὰ ἀλήθειαν Υἱὸν εἶναι τῆς Παρθένου Μητρὸς,
 ὁμολογήσουσιν ἐξ ἀνάγκης ὥσπερ τὰς δύο γεννήσεις ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ,
 οὕτως καὶ τὰς δύο οὐσίας ἔχειν αὐτόν· εἰ γὰρ καθὼς οἱ Πατέρες διδάσκουσι,
 μήτε ἡ τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ φύσις εἰς τὴν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ μετα-
 βέβληται φύσιν, μήτε ἡ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ εἰς τὴν τῆς θεότητος, μήτε μὴν
 ἡ διαφορὰ τῶν φύσεων ἀνήρηται διὰ τὴν ἔνωσιν, ἀλλ' ἔμεινεν ἐκάτερον ὅπερ
 ἐστὶ τῇ φύσει· καὶ διπλοῦν ἐστὶ τὸ περὶ αὐτοῦ κήρυγμα, καὶ ἐν ἑκατέραις
 ταῖς οὐσίαις γνωρίζεται, τουτέστιν ἐν θεότητι καὶ ἀνθρωπότητι· πῶς οὐκ
 αἰσθάνονται τῆς οἰκείας πλάνης, οἱ μίαν τοῦ Χριστοῦ τερατευόμενοι φύσιν,
 καὶ τῶν μὲν κατ' ἀλήθειαν πραγμάτων τὴν ἀναίρεσιν βλασφημοῦντες, ψιλὰ
 δὲ ὀνόματα θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος τῷ Χριστῷ χαρίζομενοι;

lorum ac Patrum traditionem, unum eundemque praedicat unigenitum Deum Verbum Dominum Iesum Christum, in duabus substantiis, Dei et Patris, matrisque Virginis agnitum. Illi, e contra, hoc non confitentes, vel ex Deo et Patre nativitatem unigeniti Filii Dei ac Domini nostri Iesu Christi negant, vel ex sancta, gloriosa, Dei Matre semperque Virgine Maria; Christus enim non habet substantiam; iuxtaque illos abest etiam quin sit Filius. Si autem, urgentibus nobis, ex divina Scriptura doctrinaque Patrum, nobiscum confitentur Christum esse vere Filium Dei et Patris, eundemque vere esse Filium Virginis Matris, quemadmodum necessario confitebuntur duas nativitates unius ac eiusdem, ita et ipsum duas substantias habere; si enim, iuxta quod docent Patres, nec natura divinitatis Christi in naturam carnis ipsius transmutata sit, nec natura carnis in naturam divinitatis, nec naturarum differentia unione sit ablata, sed si unumquodque quod est in natura permanserit, duplexque exstet de hoc praedicatio, ac in unaquaque substantia agnoscat, scilicet in divinitate atque humanitate, quomodo non intelligunt errorem suum, unam Christi naturam sibi fingendo, vera impie auferentes, nuda vero nomina divinitatis atque humanitatis Christo relinquentes?

- PG 86, 1144 IV. Εἴ τις μὴ ὁμολογεῖ τοῦ ἐνός προσώπου τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὰς δύο γεννήσεις ὑπάρχειν, τὴν τε τοῦ αἰῶνος ἐκ τοῦ Πατρὸς κατὰ τὴν θεότητα καὶ τὴν ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀγίας Παρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ αὐτὸν εἶναι ἓνα τῆς ἀγίας Τριάδος, τουτέστι μίαν ὑπόστασιν ἐκ τῶν τριῶν ὑποστάσεων, ἀνάθεμα ἔστω. 1586
- PG 86, 1144 V. Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ Θεοτόκον τὴν ἀγίαν ἐνδοξον ἀειπάρθενον Μαρίαν, ἀνάθεμα ἔστω. 1587
- PG 86, 1144 VI. Εἴ τις εἰσάγει δύο Υἱούς, ἓνα μὲν τὸν ἐκ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ἕτερον δὲ τὸν ἐκ τῆς Μητρὸς, ἣ καὶ ὡς ἄνθρωπον ἐνεργεῖσθαι λέγει τὸν Ἰησοῦν, καὶ τὴν τοῦ Μονογενοῦς εὐδοξίαν περιηφθαι ὡς ἐτέρῳ παρ' αὐτὸν ὑπάρχοντι, καθάπερ Παῦλος ὁ Σαμοσατεύς καὶ Νεστόριος βλασφημοῦσιν, ἀλλ' οὐχ ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖ Υἱὸν μονογενῆ Θεὸν Λόγον Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ τοιοῦτος παρὰ πάντων Χριστιανῶν ἀναθεματιζέσθω. 1588
- PG 86, 1144 VII. Εἴ τις ὡς διὰ σωλήνος τῆς Παρθένου διαδραμεῖν, ἀλλὰ μὴ ἐν αὐτῇ διαπεπλάσθαι λέγει, θεϊκῶς τε ἕμα καὶ ἀνθρωπίνως, θεϊκῶς μὲν ὅτι χωρὶς ἀνδρός, ἀνθρωπίνως δὲ ὅτι νόμῳ κηύσεως, ὁμοίως ἄθεος. 1589
-
- PG 86, 1143 IV. Si quis non confitetur unius personae unigeniti Filii Dei et Domini nostri Iesu Christi duas esse natiuitates, unam aeternitatis ex Patre secundum divinitatem, alteramque, quae facta est in novissimo dierum ex sancta Virgine Deique Matre Maria secundum humanitatem, ipsumque esse unum sanctae Trinitatis, id est unam hypostasim ex tribus hypostasibus, anathema sit. 1586
- PG 86, 1143 V. Si quis non confitetur Dei esse Matrem sanctam gloriosam semperque Virginem Mariam, anathema sit. 1587
- PG 86, 1143 VI. Si quis adducit duos filios, unum quidem ex Deo et Patre, et alterum ex Matre, sive dixerit Iesum ut hominem inspiratum fuisse, gloriamque Unigeniti cum circumdedisse, ut alterum cui affuisset, eo modo quo Paulus Samosatenus, Nestoriusque blasphemant, sed non unum eundemque esse confitetur Filium unigenitum Deum Verbum Dominum Iesum Christum, huiusmodi ab omnibus Christianis anathematizetur. 1588
- PG 86, 1143 VII. Si quis dixerit quasi per canalem Virginis transisse, sed non in ea formatum fuisse, divino simul ac humano modo, divino quidem quia sine viro, humano vero quia lege praegnationis, similiter maledictus. 1589